

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 260

פרשת וזאת הברכה - חול המועד | הושענא רבה סודו וסגולתו

מסי לרות אל הנפש

שביכי אור מתורתנו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 חשיבות לימוד ליל הושענא רבה . . . . .
- 4 ערים בצורות בשמים . . . . .
- 5 פחדים?! אימה?! למה? . . . . .
- 6 בדרך לפתרון התעלומה . . . . .
- 7 וה' סגר רחמה . . . . .
- 9 שלש מדרגות בחיות האלקית . . . . .
- 13 מעיין עליון ומעיין תחתון . . . . .
- 14 מעלת עבודת התפילה . . . . .
- 17 מעלת לימוד התורה . . . . .
- 19 הכל סתום וחתום . . . . .
- 21 הושענא והשיעה נא . . . . .
- 25 העולה מן האמור להלכה ולמעשה . . . . .

מוקדש לעילוי נשמת האיש היקר באדם משכים ומעריב לבתי כנסיות, רחום ומוקדו רבנן ר' יעקב הכהן בן נטמורה ז"ל רוח ה' תנוחנו בנן עדן וימליך טובה וברכה על רעייתו, בניו וב"ב היקרים, אמן. הוקדש ע"י חתנו כפיר ויעל זטלאוי הי"ו

מוקדש לעילוי נשמת בן ציון בן לאה ז"ל נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב ולהבריל להצלחה בנשמות ורוחניות ל' דוד דוד הי"ו ולכל משפ' מזרחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המוא"ר לארץ

התנסות והפצת ספרי מורינו ודיני הרב יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות 08-37-40-200

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859 קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26 לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת וזאת הברכה

חשיבות לימוד ליל הושענא רבה

שלישים יום של חודש אלול, **ועשרים ואחד** יום של חודש תשרי עד **יום הושענא רבה** שהוא היום ה-נ"א. ולכן הוא נקרא הושענא רבה, כלומר, הושע את יום נ"א שהוא רבה, דהיינו שהוא גדול וחשוב, כיון שהכל הולך אחר החיתום...

ונרחיב יותר:

כתב רבינו האר"י ז"ל (פרי עץ חיים, שער הלולב - פרק ד), וזתו"ד:

דע, כי ישנם שלשה זמנים בהם נידונים בני האדם, והם: ראש השנה, יום כיפור והושענא רבה.

בראש השנה נכתב גזר דינו של האדם למשך כל השנה.

ביום הכיפורים נחתם גזר הדין בחותם ראשון הנקרא 'חותם הפנימי'.

ובליל הושענא רבה בחצות הלילה נחתם גזר הדין בחותם נוסף הנקרא 'חותם החיצון' (בבחינת 'חותם בתוך חותם') ואז הוא נמסר

בספר אמרי נועם (מועדים, סוכות - מאמר ז) לאבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א הובא כך:

היום השביעי של חג הסוכות נקרא בפי רבותינו הקדושים: 'הושענא רבה'.

הטעם הפשטי לכך: משום שביום זה נוהגים אנו להקיף את התיבה לאחר תפילת שחרית שבע פעמים (שלא כבשאר ימי החג שהקפנו בכל יום רק פעם אחת) ובכל הקפה והקפה אומרים כמה וכמה פעמים את המילה 'הושענא', ונמצא, **אם כן, שאומרים ביום זה הרבה פעמים 'הושענא', ולכן יום זה נקרא 'הושענא רבה' שפירושו הושענא מרובה** (כף החיים (סופר), סימן תרסד - אות א).

אולם בדרך פנימית יותר מבאר מרן הבן איש חי (שי"א, פרשת וזאת הברכה - אות א) שיום זה הוא סיום החמישים ואחד (נ"א) ימי רצון שהקב"ה נתן לעם ישראל בחסד עליון לעשות בהם תשובה ושתתקבל תשובתם, והם:

ונחתמה בו הגזירה הבלתי רצויה, ויזכה גם הוא לשנה טובה ומבורכת...²

לכן מנהג ישראל הקדושים להיות ניצורים במשך כל ליל הושענא רבה ולעסוק בתורה ובתפילות ותחנונים כדי להמתיק את כל הדינים ולזכות

לידי המלאכים שיוציאו אותם לפועל.¹

והמשיך האר"י ז"ל וכתב: ודע, שאפילו אם חלילה נגזרה על האדם גזירה לא טובה, על ידי עשיית תשובה בהושענא רבה יזכה שיקרעו את אותו פתק שנכתבה

מעין החכמה

ומחוגי השעון המשיכו לנוע במהירות לקראת הזריחה...

נכנס הבעל שם טוב לבית המדרש ומצא שאותו תלמיד שהתרעם עוסק בתיקון ליל הושענא רבה... עשה הבעל שם טוב מה שעשה, וחשיכה רוחנית עזה ואיומה אפפה לפתע את אותו תלמיד...

התלמיד גייס את כל כחות נפשו, והשתמש בכל רזי המלחמה... אך לשוא! המילים ריצדו למול עיניו, וחוסר חשק מילא את לבו...

התלמיד קם ממקומו והחל להסתובב בבית המדרש הנה והנה, ונפלה במחשבתו שאלה: מפני מה נתגלה בדור האחרון עשב הטבק לשאוף ולעש?

והרהר בלבו, כי יש כמה נשמות גדולות בדור הזה שאי אפשר להם להתלבש ולהתגשם לצורך תיקונם, ועיקר תיקונם בדבר דק, בריח, כעין: 'אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לְהִי' ומתוך כך נתחרט בלבו על שהתרעם על חברו ששאף טבק בתוך התפילה, כי מי יודע איזו נשמה ודבר יקר העלה הצדיק הזה ביחודו.

ביום הושענא רבה היה הבעל שם טוב נוהג לחשיב לכל שואליו מה שנגזר למעלה ומה שיש בכל העולם, כי צפה מסוף העולם ועד סופו. והיה בבדיחות הדעת, וכל אחד היה מכין לעצמו איזו שאלה, אם בתורה אם בשאר העניינים,

1. כתב הגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א (בני יששכר, מאמרי חודש תשרי - מאמר יב אות ג), וז"ל:

והנה ג' זמנים להפסקות הדין בבית דין של מעלה, היינו בראש השנה **יכתבון**, וביום צום כיפור **יחתמוון**, ובהושענא רבה גמר החתימה **מסירת** הפתקין כמו"ש בזוהר (צו דף לא ע"ג)...

'מָה רבו מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־סֵפֶר בְּחֶכְמָה עֲשִׂיתָ (תהלים קד, כד), כח"ס ראשי תיבות ח'ייתמה כ'יתיבה מ'יסירה...

2. ונוסיף פרט נוסף:

סיפר הגאון הרב שלמה יוסף זווין זיע"א (סיפורי חסידים - מועדים, עמוד 190), וז"ל:

תלמידי הבעל שם טוב עמדו בראש השנה והתפללו, ומאחד מהם נפלה קופסת טבק לארץ. התכופף והגביה אותה. חברו ראה את הדבר והתרעם עליו בלבו על שהפסיק בתפילתו להגביה הטבק ולשאוף אותו, והבעל שם טוב ראה ברוח קדשו שתרעומת של צדיק זה גרם לחברו שפסקו עליו בשמים (על אותו אחד שהריח את הטבק) מיתה...

בעליית הנשמה של הבעל שם טוב טען הרבה טענות לזכותו, ולא הועיל, עד **שבליל הושענא רבה** פעל בתפילתו שאם זה המקטרג בעצמו ימצא לו זכות אזי יקרעו את גזר דינו ויחתמו אותו לחיים...

שאר סדר הלימוד כיון שדוקא על ידי קריאתה נעשה עיקר התיקון הרוחני הראוי להיות ביום זה.³ ואחר כך, מעט קודם חצות לילה, אומרים קריאת שמע שעל המיטה עם כל הפסוקים הנלוים אליה.

ואחר כך קוראים מעט מדרשי חז"ל, ולאחר מכן את כל האיידרא זוטא, וחזותמים את סדר הלימוד בקריאת כל ספר התהלים, ומחלקים אותו לשבעה חלקים ולאחר כל חלק וחלק אומרים סליחות ומזכירים את זכותו של אחד מהשבעה כורתי ברית כדי שהיא תעמוד לנו בעת הזאת שנזכה כולנו לפיתקא טובה ומבורכת...

שתמסר בידינו פיתקא טובה ומבורכת. וראוי לכל אדם להשתדל בכל הכח שלא להחמיץ חלילה את הלילה הקדוש הזה, אלא יאזור כגבר חלציו ויבוא לבית הכנסת ללמוד עם כל הציבור בשמחה ובהתלהבות, ואשריו ואשרי חלקו של אדם שיזכה שבליילה קדוש זה לא תיפול עליו תנומה אפילו רגע אחד.

והראוי ביותר הוא לערוך בלילה זה את סדר הלימוד המתוקן על פי דברי האר"י הקדוש, והיינו שבתחילת הלילה (עוד לפני חצות לילה) קוראים את 'ספר דברים' (הנקרא גם 'משנה תורה') כולו מתחילתו ועד סופו, וקריאה זו קודמת לכל

מעין החכמה

והצדיק רבי אייזיק מקאמרנא, כשסיפר מעשה זה, אמר:

זה שאמר הכתוב: "ולא תשא עליו חטא" (ויקרא יט, יז), ופירושו מלשון 'משגיאינ משואות' (ראש השנה פ"ב מ"ב), שלא תעורר על חברך אש הגבורות והדינים...

3. סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א (צנתרות הזהב, חלק ב - עמוד מד), וז"ל:

שנה אחת, בליל הושענא רבה, היה הצדיק הקדוש, רבי שמואל מבראד, בבית מדרשו של הרבי רבי אלימלך בליז'ענסק. כפי המנהג לקרות אז 'משנה תורה', אחז רבי שמואל בידו חומש דברים וקרא מתוכו. כאשר נכנס רבי אלימלך לבית המדרש חלף על פניו של רבי שמואל וראה אותו קורא בפרשת עקב, בפרשת היראה (דברים י, יא). נענה רבי אלימלך ואמר לו:

ולכולם היה משיב. ואותו תלמיד שאל: רבי, מפני מה התגלה עשב הטבק בדור האחרון?

אמר לו הבעש"ט: 'אמור אתה'.

ואמר לו מה שחשב על טעמו של דבר.

אמר לו הבעל שם טוב:

ספר את הכל מהתחלה...

וסיפר לו כל הענין, איך שמתחילה התרעם על חברו ואחר כך נתחרט ומצא לו זכות.

אמר הבעל שם טוב:

תדע שהיה למעלה קטרוג גדול על חברך מחמת התרעומת שלך, ועתה נתבטל הקטרוג. ומעתה אני מזהיר אותך, שתמיד תדין לכף זכות את חבריך, ולא תעורר עליהם דינים.

ערים בצורות בשמים...

תומר נעצר והתבונן במשמעות הפסוק:
בתחילת השנה השניה לשהותם של
 בני ישראל במדבר (ב-כ"ט
 בסיון) שלח משה רבינו מרגלים לתור
 את ארץ ישראל.
המרגלים הגיעו לארץ ישראל והסתובבו
 בה 40 יום. באותם ימים הם

ליל הושענא רבה. תומר נכנס לסוכה של
 בית הכנסת, פתח חומש דברים, והחל
 לקרוא... 27 פסוקים בלבד הוא הספיק
 לקרוא עד שהגיע לפסוק: "אָנָּה אֲנַחְנוּ
 עֲלֵיךְ אֲחֵינוּ הִמָּסוּ אֶת־לִבָּבָנוּ לֵאמֹר עִם
 גְּדוֹל וְרַם מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמַיִם
 וְגַם בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם" (דברים א, כח).

מעין החכמה

הקדוש רבי נטע מחלם, בעל 'נטע
 שעשועים'.

שנה אחת בליל יום הכיפורים, הבחין
 הצדיק הקדוש רבי אלעזר, בנו הגדול
 של הרבי רבי אלימלך, כי רבי נטע ניצב על
 מקומו למן כניסת היום הקדוש, מבלי לנוע
 ומבלי להניע אבר. מששם רבי אלעזר את לבו
 למחזה המופלא, שוב לא גרע את עינו גם
 במשך כל הלילה וכן למחרת היום, ונדהם
 לגלות, כי רבי נטע ממשיך לעמוד כך, ניצב
 כמו נד, עד צאת היום הקדוש וסיום כל
 תפילות היום. במשך כל היממה, לא נע רבי
 נטע ולא זע כמלוא נימא, כשאף על שפתיו
 לא ניכרה שום תנועה.

במוצאי יום כיפור נכנס רבי אלעזר
 אצל אביו, וסח לו בתדהמה
 את אשר חזה במו עיניו, כשהוא מבקש
 הסבר לתופעה המוזרה אשר כמותה טרם
 ראה. נענה רבי אלימלך ושיבר את אזנו
 לאמר:

אכן, בני! בקרבו של רבי נטע מפעמת יראה
 כה גדולה מלפני השם יתברך, עד כי
 אינו מסוגל להניע שום אבר!...

אברך! יראה, פירושה פחד!

כשמוע רבי שמואל את הדברים יוצאים מפי
 הרבי, נפל תחתיו והשתטח מלוא
 קומתו ארצה, וכך שכב כל הלילה מבלי נוע,
 כשכל אבריו רועדים מפחד.

בבוקר, כאשר נכנס רבי אלימלך לתפילת
 שחרית, לחש לו בנו, הצדיק הקדוש רבי אלעזר:

אבא, מה יהיה עם האברך מבראד?

ניגש רבי אלימלך אל המקום בו השתטח
 רבי שמואל אמש, העביר את ידו על
 פניו, וכהרף עין, התייצב רבי שמואל ונעמד על
 רגליו בריא אולם, כאחד האדם.

במוצאי שמחת תורה, כאשר נכנס רבי שמואל
 אל הקודש פנימה להיפרד לקראת
 שובו הביתה, נענה רבי אלימלך ואמר לו:

סע לביתך לשלום, אך אל תשכח לספר שם,
 מה הפירוש של 'יראה'!...

עוד מסופר (שם עמוד מו):

אחד מחשובי תלמידיו של רבי
 אלימלך מליז'ענסק, היה הצדיק

מסילות אל הנפש

פרשת וזאת הברכה - פחדים? אימה?! למה?

שיטסה' לכיון החומה (ולא משנה גובה הטיסה) נתקע לה האף בקיר...

ולכן תשמעו לנו: עזבו! אין לנו שום סיכוי להתמודד נגדם. שום סיכוי!

הלילה ירד, הכוכבים האירו בשמי הרקיע... ועם ישראל התיישב על הארץ והחל לבכות ולקונן על מר גורלו, 'איך הסתבכנו עם ארץ ישראל?!'

והעונש לא איחר להגיע: "וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קוֹל דְּבַרְכֵם וַיִּקְצָף וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר. אִם יֵרָאֶה אִישׁ בְּאַנְשֵׁים הָאֵלֶּה הַדֹּר הָרַע הֲנָה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת לְאַבְרָם" (שם פסוקים לד-לה)...

הפחד העצום שהתעורר בלבותם של ישראל גרם להם לסיים את חייהם בין החולות הצהובים של המדבר...

פחדים? אימה?! למה?

'בחודש' סיון הגיעו עם ישראל למרגלות הר סיני, ושם קיבלו את התורה הקדושה, ואת הלוחות הראשונות ואת הלוחות השניות... ולאחר כחצי שנה (מקבלת הלוחות השניות) בא' בניסן, הוקם המשכן, ובמשך 50 יום הקריבו בו תמידין של בוקר וערב ומוספי שבת וחג...

ורק בכ' באייר הם עזבו את מרגלות הר סיני והמשיכו בדרכם לארץ ישראל.

שבעה ענני כבוד הקיפו אותם - ששה עננים כנגד ששת צלעות

הספיקו לצלם את המקומות החשובים, לבדוק את מקומות התורפה, ולקחת דוגמיות משללה...

ובח' באב, שבו המרגלים למחנה ישראל.

כל עם ישראל התאסף סביבם, נרגש ומצפה לשמוע דברי עידוד. והמרגלים - הטילו אימה, וזרעו מורד בלבבות...

אתם יודעים שמתגורר שם 'עם גדול וְרַם מְמַנּוּ', הגר בתוך 'ערים גדלות וּבְצִוֵּרֹת בְּשָׂמַיִם'...

בין שדות ירוקים מתהלכים להם יצורי ענק, אנשים גבוהים מאוד ששרירי ידיהם בולטים כמו אגוזי קוקוס...

וחומת העיר המקיפה את בתיהם גבוהה עד השמים. וכל ציפור

תומר ידע שאם הוא רוצה להספיק לגמור את חומש דברים קודם חצות הוא חייב להתגבר על לבו ההומה והסוער ולהמשיך לגרוס. אך בסופו של דבר הלב ניצח...

עיניו הביטו שוב ושוב באותיות הקדושות של הפסוק וניסו למצוא בהם קצה חוט לתעלומה שניקרה ללא הרף במוחו: 'ממה הם פחדו? למה הם כל כך התייראו?!'

חוט המחשבה המשיך לארוג את התעלומה...

עמד עליהם ובצמד ענו אתה הלך
לפניהם יומם ובצמוד אש לילה
(במדבר יד, יד)...

במדרגות כאלו גבוהות ועצומות איך
שייך בכלל פחד מבשר ודם
או מפגעי הטבע?! הרי במדרגות כאלו
חשים כל הזמן את חיבוקו הרחמן
והאהוב של הקב"ה...
אז ממה הם פחדו?!!...

בדרך לפתרון התעלומה...

בפעם השניה, בפרשת דברים. וכך
נאמר: "אנה אנחנו עלים אחינו
המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם
ממנו ערים גדלות ו**בצורת** בשמים וגם
בני ענקים ראינו שם" (דברים א, כח).

ובפעם השלישית, בפרשת עקב. וכך
נאמר: "שמע ישאל אתה
עבר היום את הירדן לבא לרשת גוים
גדלים ועצמים ממך ערים גדלות ו**בצורת**
בשמים" (שם ט, א).

בתנ"ך מופיעה המילה 'בצורות' בכל
ארבעת אפשרויות הכתיבה:

בספר יחזקאל היא כתובה מלאה עם שתי
ואוי"ן, כזה: "בצורות" (יחזקאל לו, לה).

בדברי המרגלים (שהובאו בפרשת שלח לך)
נכתבה 'בצרות', חסרה וא"ו אחרי האות צד"י.

הקוביה (ועם ישראל במרכז הקוביה), וענו
אחד שהלך לפניהם וישר את הדרך -
הרים גבוהים ועצומים, הרי בזלת, הרי
סלעים (מסוג דיאבז), נהפכו לאבק דק,
לערימת חול תחוח...

ובכל אותה תקופה ארוכה ראו עם
ישראל את בורא העולם עין
בעין! - "פי אתה ה' בקרב העם הנה
אשר עין בעין נראה אתה ה' וענגך

תומר קם וניגש למדף האוצר בתוכו
את מפרשי התורה, ועינו צדו
את הספר היכל הברכה להגה"ק רבי
יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספארין
מקאמרנא זיע"א. הוא פתחו (דברים א,
כח) והחל ללמוד...

כשהמרגלים חזרו מהשליחות שלהם
הם אספו את כל עם
ישראל וסיפרו להם בפנים קודרות
ובעינים אדומות (מכבי): דעו לכם הערים
שם הן ערים גבוהות ובצורות מאוד!

ובתורה הקדושה, תורת אמת, מובא
התיאור הזה שלש פעמים:

פעם ראשונה, בפרשת שלח לך. וכך
נאמר: "אפס פי עז העם ה'ישב
בארץ, והערים בצרות גדלות מאד וגם
ילדי הענק ראינו שם" (במדבר יג, כח).

וצריך להבין למה (ואין אנו מתייחסים עתה למילה 'בצורת' שהובאה בדברי יחזקאל הנביא)...

ולפני שנמשיך בדברי האדמו"ר מקאמרנא זיע"א, נלמד כמה פסוקים מספר שמואל...

בדברי משה (שהובאו בפרשת דברים) נכתבה '**בצורת**', חסרה וא"ו אחרי האות רי"ש.

ובפרשת עקב נכתבה '**בצרת**', חסרה שת"י ואו"י, אחרי האות צד"י ואחרי האות רי"ש.

וה' סגר רחמה...

וישא אלקנה את פנינה, ותלד לו בנים. והיתה פנינה מכעסת את חנה מדי יום ביומו. כיצד? - בשחרית היתה פנינה משכימה ואומרת לחנה: 'קומי ורחצי פני בניך, שכבר הגיעה העת לשלחם לבית הספר'...

משהגיעה שעת הצהרים, פנתה פנינה אל חנה ותאמר אליה: 'כלום אין את עומדת ומקבלת פני בניך שבאו מבית הספר?'...

וכך היתה מלגלגת ומלעגת בה בכל עת ובכל שעה. ויכאיבו דברי פנינה לחנה, ויהיו כמדקרות חרב בלבה.

וגילו לנו חז"ל (בבא בתרא טז.) שפנינה התכוונה לשם שמים! פנינה סבורה היתה כי אין חנה מתפללת לה' שיקדנה בבנים, על כן אמרה בלבה: 'ארגיזנה ואזכרנה בכל עת כי עקרה היא, כדי שתישא עיניה למרומים ותבקש ממני שהיכולת בידו לתת לה ילדים'.⁴

מסכת אבות פותחת בתיאור שלשלת הדורות - משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע. ויהושע מסרה לזקנים. והזקנים מסרוה לנביאים...

אחד מראשוני הנביאים היה שמואל, ונבואותיו נכתבו בספרו - שמואל.

כל מי שלמד את ספר שמואל יודע כי תחילת הספר נפתח בסיפור לידתו. וכך מובא שם:

בשנת 2810 לבריאת העולם (בערך) נשא אלקנה את חנה לאשה. והם בנו את ביתם ברמתים צופים שבהר אפרים.

ותרא חנה, אשת אלקנה, כי כבר עברו עשר שנים מיום נישואיה ועדיין אין לה ילד, ותאמר אל אלקנה אישה: 'קח לך אשה נוספת על פני, אולי בזכות זה ירחמני ה' ויפקדני, בראותו כי מכניסה אני צרתי לביתי'.

מעין החכמה

מצערים יהודי אפילו לשם שמים, 'התעריף' לא משתנה! הוא נשאר כבד מנשוא בין כך

4. הן אמת שצדקות זו (פנינה) לשם שמים נתכוונה (בבא בתרא טז.), אך כאשר

וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וַנִּתֵּן לַפְּנֵיָהּ אֲשֶׁתּוֹ וּלְכָל-בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מְנוּחַת. וּלְחֶנֶּה יָתֵן מְנָה אַחַת אִפְּסִים כִּי אֶת-חֶנֶּה אָהַב וְה' סָגַר רַחֲמָהּ (שמואל-א, ד-ה) - אלקנה אהב את חנה ורצה לשמחה ולכן הוא נתן לה מנה כפולה. והסיבה שחנה היתה נתונה בצער כי ה' סגר רחמה'.

והנה בשעה שלמד רבינו האר"י ז"ל את הפסוקים הללו גילו לו מן השמים רובד עליון יותר בביאור הפסוקים הללו, וכך גילו לו:⁵

'כִּי אֶת-חֶנֶּה אָהַב וְה' סָגַר רַחֲמָהּ' - דע, כי חנה היא סוד (פרצוף) אימא, ושמואל סוד (פרצוף) ז"א. וזהו וה' סגר רחמה, בסוד מפתחא דכליל שית, וסתום פתחא, כנזכר בספרא דצניעותא.

ונביא הקדמה נוספת...

תשע עשרה וחצי שנים של יסורי נפש נוראים חלפו על חנה, תשעה עשרה וחצי שנים של עקרות... ובכל אותן שנים לא איבדה חנה את התקוה והיא שפכה דמעות כמים לפני יוצר הכל, תפילות חמות שנבעו מלב אמת. והתפילות הללו נענעו את כל הרקיעים, ובסופו של דבר המשיכו לעולם נשמה קדושה ונוראה, נשמה השקולה בעוצמתה כנשמתם של משה רבינו ואהרן הכהן - נשמתו של שמואל הנביא...

אך לבל נקדים את המאוחר.

באותן שנות עקרות היה אלקנה עולה עם משפחתו למשכן שילה שלש פעמים בשנה (מצות 'עליה לרגל'). ובכל פעם שהיה עולה היה מקריב קרבנות (כפי המבואר ברמב"ם), וכך נאמר:

מעין החכמה

שעשתה לא עשתה אלא להביאה לידי תפילה, וכמו שנאמר: "וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה" (שם א, ה), ופירש רש"י (נבא בתרא טו): שתתרעם על שהיא עקרה ותתפלל.

והיה בכך מסירות נפש ממש מצד פנינה, ובכל זאת מה נורא עונשה. וכל כך למה, כי הפוגע בחברו, תהיה כוונתו אשר תהיה, הרי הוא כמכניס ידו לתוך תנור אש, שאין הכוונה הטובה יכולה לשנות בזה מאומה, העונש על עבירה שבין אדם לחברו היא מציאות טבעית, כשם שהאש שורפת בדרך הטבע.

5. ספר הליקוטים (ספר שופטים - פרק א).

ובין כך! (כפי שנענשה לאחר מכן, וחמשה מבניה מתו בחייה).

וזה לשון הגה"ק רבי חיים שמואלביץ זיע"א בספרו שיחות מוסר (מאמר עד - זכירת מעשה מרים):

וכבר ביארנו חומר העבירות שבן אדם לחברו, שאין מועלת בהם כוונה טובה, ואפילו עשה במתכוין לשם שמים, וכמו שמצינו בפנינה שאמרו חז"ל שלשם שמים נתכוונה, ואף על פי כן נענשה באופן חמור כל כך שמתו כל בניה, ככתוב: "ורבת בנים אומללה" (שמואל-א, ב, ה), ואף על פי שפנינה צדקת גמורה היתה, ובוודאי היה קשה לה מאוד לצער את חנה, וכל מה

שלש מדרגות בחיות האלקית...

חיות מחיצוניות הרצון - והיא החיות הנשפעת לרוב ברואי עולם.

חיות מבחינת אחוריים - והיא החיות הנשפעת ליקליפות'.

ובכדי לשבר את האוזן ולבאר את הדברים, נקדים בסייעתא דשמיא:

הנה מקור החיות הרוחנית, זו המהוה את המציאות, הוא כח אין סופי של הבורא. אם כח זה יתגלה בעולם כמות שהוא - העולם לא יוכל להתקיים, וכל הנבראים שבו יתבטלו ממציאותם לגמרי, בשל חוסר יכולתם להכיל אור נעלה זה.

כיצד בכל זאת מקבלים הנבראים המוגבלים את חיותם מאורו האין סופי של הבורא?

בתורת הסוד מבואר אופן השפעת החיות מה'אין סוף' אל הנברא המוגבל, באמצעות 'קו המדה'.

'קו המדה' הוא כח רוחני, שבאמצעותו מודד הבורא כביכול, ומעריך את כמות ואיכות החיות שתימשך מה'אין סוף' אל כל נברא ונברא לפי מזגו ותכונתו, גשמי או רוחני.

כתב הגאון הרב עומר הלוי שליט"א (באר החסידות, חלק א - עמוד קעו), וז"ל:⁶

בסדר הקרבנות של תפילת שחרית אנו אומרים: **'אתה הוא אחד קודם שבראת העולם ואתה הוא אחד לאחר שבראת העולם'**.

פירוש הדברים: כמו שלפני הבריאה המציאות היחידה שהיתה קיימת היתה מציאות הבורא יתברך, כך גם לאחר הבריאה המציאות היחידה - היא מציאות הבורא יתברך.

וזאת, לפי שגם אחרי שברא הבורא את הבריאה הוא עדיין ממשיך להחיות ולהוות את כל הבריאה בכל רגע ורגע ממש, ואם הוא היה מפסיק אפילו לרגע אחד חלילה, אותו נברא היה מתבטל לגמרי. וממילא גם היום, המציאות האמיתית היא המציאות של הבורא יתברך שמו.

והנה, בחיות האלקית הזו המחיה את כל הבריאה ישנן ג' מדרגות:

חיות מפנימות הרצון - והיא החיות הנשפעת לעם ישראל.

מעין החכמה

צדק) מליובאוויטש זיע"א בספרו דרך מצוותיך - מצות וידוי ותשובה.

6. דבריו הם סיכום חלקי מהדברים שכתב הגה"ק רבי מנחם מנדל (היצמח

ועתה נעבור לקבוצה השלישית -
ה'קליפות'.

מובן מאליו שגם ה'קליפות', היינו מציאות הטומאה שבעולם, מקבלת את חיותה מהבורא, וגם ביחס אליה הבורא מודד ב'קו המדה' את החיות המצומצמת ביותר שתקבל.

אותן 'קליפות', מקבלות את חיותן מבחינת אחוריים. מושג זה הנקרא 'אחוריים' בא לתאר מצב של נתינה ללא חשק.

מחד, הקליפות הללו זקוקות לקבל את חיותן מאת הקב"ה כדי להתקיים. אך מאידך, הוא מעניק להן את החיות כלאחר יד, בבחינת 'אחוריים' ולא מבחינת פנים.

ה' אינו חפץ באמת לתת לקליפות חיות, שהרי כל מציאות הקליפות בעולם הוא להתנגד לקדושה, ולפיכך הוא 'שונא' אותן עד כדי כך שאינו רוצה להסב את פניו אליהן כלל. למרות זאת, הוא 'זקוק' להעניק להן את חיותן, כדי שבעולמות תהיה אפשרות של בחירה חופשית, ולכן - הוא נותן להן את חיותן שלא בסבר פנים יפות, כאדם המשליך חפץ לשונאו ללא כל חשק, ואף מבלי להפנות אליו את הפנים.

ונסכם: הקב"ה מדד ב'קו המדה' כמה תהיה חיות של כל נברא ונברא, ומכח החיות הזו הוא חי ומתקיים.

והנה, גילו לנו חכמינו הקדושים שהסיבה שבגללה ברא הקב"ה את העולם היא, כדי שעם ישראל בכח מעשיהם ועבודתם, יכשירו את העולם שיהיה ראוי לגילוי אורו יתברך. ובלשון חז"ל (מדרש רבי תנחומא, נשא - אות טז): 'נתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים'.

ונמצא, שעם ישראל הם עיקר פנימיות רצונו של הבורא.

ולכן עם ישראל, עם קרובו של הקב"ה - הברית התיכון שעליהם עומד העולם - שואבים את חיותם הרוחנית מבחינת 'פנים', במאור פנים ובפנימיות.

מתחת למדרגתם של עם ישראל ישנה את המדרגה השנייה, והיא רוב ברואי עולם והם מקבלים את חיותם מחיצוניות הרצון. והטעם לכך: שהרי הם אינם תכלית מטרת הבריאה (כמו עם ישראל), אלא, בריאתם רק בשביל שיתהוו עולם בו יוכלו עם ישראל לפעול את פעולתם.

העולם כשלעצמו אינו קשור עם פנימיות הרצון האלקי, שכן אין הוא תכלית הבריאה. העולם הוא פרט נוסף, חיצוני, שבאמצעותו מתממשת תכלית הבריאה.

ולכן החיות שהם מקבלים היא חיות מחיצוניות הרצון.

נשמתו שהוא נושא בקרבו היא חלק ה", נשמה הקשורה כל העת לקב"ה - ואפילו בשעת החטא! ואת כחות הקדושה הנעלים הללו הוא מנתב אל הקליפות והטומאה המנגדים לה.

וכך תיאר בעל התניא הקדוש את המתרחש בנפש האדם בשעת החטא (ליקוטי אמרים - פרק כד):

וכמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה שאין לך עלבון גדול מזה אפילו עושה כך לפי שעה, שהקליפות וסטרא אחרא נקראים 'קיא צואה' כנודע.

מובן מכך, שלא רק שהאדם מחטיא את יעדו וסוטה מתכלית בריאתו, אלא עוד זאת שהוא מוריד יחד עמו חיות אלקית גבוהה מאוד הנובעת מהקב"ה עצמו, אל הקליפות, **ובכך הוא מעצים את מציאות הטומאה המנגדת בתכלית לרצון ה' שיונקת את חיותה באותה שעה בתוספת מרובה על הנקצב לה לפי 'קו המדה'...**⁷

ועתה נשוב לדבריו של האדמו"ר מקאמרנא זי"ע"א...

והנה, גילו לנו רבותינו הקדושים שכאשר אדם חוטא, חטאיו גורמים להמשכת תוספת חיות רוחנית לקליפות, ולתוספת יניקה - אף יותר מאשר נקצב להן, ולכן גורם בזה צער גדול להשכינה הקדושה.

וכדי להבין, כיצד יתכן שהקליפות יקבלו תוספת חיות אף יותר מהמגיע להן? נצטרך לחזור שוב על מעלתן של בני ישראל:

כאמור, עם ישראל קיבלו תפקיד ושליחות להכשיר את העולם לגילוי מציאותו יתברך בכל עצמותו ומהותו.

ולצורך כך נטע הקב"ה בתוך כל יהודי ויהודי נשמה קדושה - חלק אלוה ממעל, והנשמה הזו מכילה בתוכה חיות וקדושה אין סופיים מאורו יתברך ממש.

והנה, בשעה שיהודי חוטא חלילה, הוא מעביר את אוצרות החיות העצומים מנשמתו הקדושה והטהורה, למקום הלא נכון.

מעין החכמה

והנה, יום אחד החליט הצאר (הרוסי) הצורך, לגרש את כל היהודים מהכפרים, ולהעבירם לערים הגדולות. בעקבות הגזירה הנוראה הזו נשארו רבבות יהודים בלי פרנסה, בעירום ובחוסר כל.

7. באותם הימים היו הרבה יהודים מתפרנסים מהחזקת אכנסיא ובתי מרוח. כמעט בכל עיירה (ברוסיה ובמדינות הסמוכות) היה יהודי שהחזיק עסק כזה וממנו התפרנס בכבוד.

כי השרים שלהם למעלה (המלאכים הממונים על האומות) לא רצו לקבלם, כי אמרו שכשמתיישבים היהודים באיזה מדינה, ראשית כל הם בונים בתי מדרשות ובתי כנסיות ולומדים ומתפללים ואומרים ה' אחד, ובוה יבטלו מציאותם כביטול החושך מפני אור הקדושה, וזו היתה הסיבה שגם למטה לא רצו המלכויות לקבלם.

רק השר של פולין אמר: 'אני איני ירא מהם, אדרבא, אקבל יניקה מהם כשאקבלם, הם יסחרו ויעשו עוול ואונאה, מסתמא גם יעשו ישיבות וילמדו תורה שלא לשמה, יבנו בתי כנסיות יתפללו ויקראו קריאת שמע ויאמרו 'אחד', אבל לא יכוונו, ויעשו היפך ה'אחד', אם כן אדרבא, תהיה לי יניקה', והסכים לקבלם.

וכן גם למטה מלך פולין הסכים לקבלם על ידי שוחד, שהעמידו קוזאק עם רומח על סוס, וביקש שיעמידו ערימה של כסף בגובה של הקוזאק עם הרומח. ונתנו לו ונכנסו לגור שם...

וכך היה, היהודים באו למדינת פולין, בנו בתי כנסיות ובתי מדרשות, למדו והתפללו וקראו קריאת שמע, לא כראוי, והשר של פולין היה שבע רצון כי נתקיימה מחשבתו, עד אשר בא זקנכם הבעש"ט ולימד את ישראל ה'אחד' באופן אחר מכבתיחילה, וטען השר שמקחו מקח טעות, כי הוא הסכים רק על ה'אחד' הישן אבל לא על החדש, ואינו רוצה להניחם אצלו יותר.

ומזה היה שגם למטה התחילו שרי המלוכה לגרש את היהודים. נמצא שאדרבא על ידי ה'אחד' של זקנכם הבעש"ט נתהוותה הגזירה מחדש, ועל כן צריכים שוב שוחד לבטל הגזירה... (שמועות וסיפורים מרבתינו הקדושים, חלק ב - עמוד 38, לגאון הרב רפאל נחמן כהן).

לבו של הגה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי, בעל התניא, זיע"א, כמעט ונפקע מרוב צער, והוא יצא למסע על פני המדינה לקבץ כסף לעזור למשפחות האומללות, וליתן שוחד לשרים כדי להקל את הגזירה.

בנסיעותיו הגיע בעל התניא עד מחוז וואהלין סמוך לעיר טאלטשין, והיות שבטאלטשין היה מקום מושבו של הגה"ק רבי ברוך נכדו של הבעש"ט, סר לעיר טאלטשין להתראות עם רבי ברוך.

רבי ברוך קיבלו בכבוד גדול, ובין הדברים שאל את בעל התניא: למה באתם בגבולי? והשיב לו בעל התניא: ראשית, כי "ה' הארץ ומלואה" (תהלים כד, א). והשנית, כי לא יכולתי לסבול צער העניים שגורשו ממקומם, ואני אוסף כסף שישמש כשוחד, להקל הגזירה.

ואמר לו רבי ברוך, הלא יכולים למתק הדינין בהעברת היד על המצא, ולמה צריכים לכסף? והשיב לו בעל התניא, שיעקב אבינו ע"ה בוודאי היה יכול להמתיק הדינין, ומכל מקום אמר: "מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאֲדָנֵי לְעֵשׂוּ... אֲכַפְרָה פְּנֵיו" (בראשית לב, יט-כא), ולא סמך על המתקת הדינין בהעברת היד על המצא.

ויאמר לו רבי ברוך, הלא יכולתם ללמד אותם את ה'אחד' של זקני הבעש"ט, וממילא היו נמתקין הדינין?

בעל התניא שתק מעט ואז אמר: אדרבא מפני ה'אחד' של זקנכם נגזרה הגזירה. וסיפר:

לאחר גזירת שפניא (ספרד) שגורשו היהודים משם, לא רצו אף אחד מהמדינות והמלוכות (המלכויות) לקבלם. והסיבה לזה היתה

פרשת וזאת הברכה - מעיין עליון ומעיין תחתון

מעיין עליון ומעיין תחתון

והנה, ישנם שני מעיינות שמהם נשפעים כל סוגי השפעים לעולם.

המעיין העליון נשפע מפרצוף אמא, ומהמעיין הזה נמשכים כל ההשפעות הטובות על בית ישראל, רחמים חיים ושלום...

והמעיין התחתון נשפע מפרצוף המלכות, ומהמעיין הזה נמשכים כל האורות והחיות בקיום המצוות ובלימוד התורה עד שנעשה הלומד כמעיין הנובע, נובע בחריפות ובפלפול התורה וחינוכי אורייתא... וזוכה ללמוד תורה לשמה באמת בנועם עליון עד שתהיה אש מלהטטט סביבותיו...⁸

בעולם האצילות ישנם חמשה פרצופים קדושים הכוללים בתוכם את עשר הספירות. ואלו הם:

פרצוף עתיק ואריך - כולל בתוכו את ספירת הכתר.

פרצוף אבא - כולל בתוכו את ספירת החכמה.

פרצוף אמא - כולל בתוכו את ספירת הבינה.

פרצוף ז"א (זעיר אנפין) - כולל בתוכו שש ספירות, והן: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד.

פרצוף נוקבא דז"א - כולל בתוכו את ספירת המלכות.

מעין החכמה

מכולת וממנה היה מתפרנס. והגם שפנימיותו של רבי משה'לה היתה כולה שלהבת אש רוחנית, אך כלפי חוץ הצליח להצניע את אישור הגדולה. אולם, בשבת קודש, בעת הקידוש, בעת שאור השבת ממלא ומאיר את כל העולמות, ועונג ושמחה מתפשטים בכל הרקיעים, גם מסך ההעלם של רבי משה'לה נפרץ, ואותה שלהבת כמוסה היתה מתפרצת ומתגלה בגווניה הרבים.

בשכונתו גר יהודי ליטאי שהיה עוסק בתורה כל ימי השבוע והיה מתמיה על הקידוש של אותו אברך שכולו התלהבות ודביקות. הכיצד? הוא תלמיד חכם, שיושב כל השבוע באהלה של תורה, אינו מש מתוך האוהל, ובכל זאת איננו מגיע

8. וכל אדם הרוצה לזכות שיהיה לו קשר למעיין הזה חייב להיכנס למהלך של עבודת המחשבה! ובהקשר לכך מסופר בספר צדיק יסוד עולם (זוועהיל - עמוד 95):

חמשה בנים, חמשה ארזי לבנון, נטע המגיד הקדוש ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע בכרם החסידות. כל החמשה הקימו חצרות חסידים מפוארות שהאירו את שמי היהדות: רבי יוסף - בימפאלה, רבי מרדכי - בקרמניץ, רבי יצחק - בראדוויל, רבי זאב (וולוה) - בזבאריז, ורבי משה'לה - בזוועהיל.

בנו החמישי רבי משה'לה קודם התגלותו היה מצניע דרכו, וכדי להתפרנס פתח חנות

חנה היא סוד המעיין העליון המשפיע רוב טוב, ומכיון שהקב"ה דואג שלא יינקו ממנה החיצונים (פי אַת־חַנָּה אָהֵב), לכן הוא סגר את רחמה - את המעיין העליון המשפיע רוב טוב.

והקב"ה סתם את המעיין באות וא"ו (שהוא בסוד המפתח הכולל שש, וסותם את פתח המעיין)...

ונרחיב יותר...

והנה, בשעה שנפתחים המעינות ומשפיעים למטה מתקבצים הקליפות ורוצים לינק מן השפע הנשפע. ומפחד הקליפות ומההתגברות שלא יתאחו הרע סתם הקב"ה את המעינות הללו...

וכך אמר רבינו האר"י ז"ל (שם): **דע**, כי **חנה היא סוד** (פרצוף) **אימא**, ו**שמואל סוד** (פרצוף) **ז"א**. וזהו 'וה' סגר רחמה', בסוד מפתחא דכליל שית, וסתום פתחא, כנזכר בספרא דצניעותא.

מעלת עבודת התפילה

שוהין שעה אחת (קודם התפילה ואחר כך היו מתפללין), ומתפללין שעה אחת,

כך הובא בגמרא הקדושה (ברכות לב:): **'תנו רבנן, חסידים הראשונים היו**

מעין החכמה

וממולו, מביתו של רבי משה'לה, עלתה מלהטת התלהבות הקידוש כמדי שבת בשבתו.

ניגש אותו יהודי לרבי משה'לה ושטח בפניו את תמיהתו, הכיצד? הוא, שעוסק בעבודת השם תמה כל היום אינו זוכה להתלהבות בקידוש, והוא, רבי משה'לה, שעסק במסחר, במגע עם ערלים, כיצד יתכן שיגיע לאותה התלהבות?

ענהו רבי משה'לה: ההבדל הוא, שאתה בעת הקידוש, חשבת על הערל והערלית שנכנסו לחנותי, ואני בעת שהערל והערלית בחנותי - חשבתי על הקידוש...

ושח בפנינו הרה"ג החסיד רבי אליהו רוט שליט"א, שהאדמו"ר הרה"ק מביאלה זיע"א הגיב על סיפור זה: לימוד עמוק יוצא הימנו. תלוי, הכל תלוי, היכן דעתו ומחשבתו של אדם שריות...

להתלהבות כלל בקידוש, ומנין לו לאברך צעיר, חנווני, אותה התלהטות של שבת; שמא, אין זה אלא לַפְּנִים (למראית העין)? ולא ידע שבכל הליכותיו היה אותו אברך כולו תורה ודבקות פנימית מכוסה, שאך קדושת השבת שחררה מחביונה!

החליט אותו יהודי, שבערב שבת, ביום ששי, יקדיש את כולו לעבודת השם, בתורה ובתפילה, בעוד שכנו, רבי משה'לה, עומד בחנותו במסחרו, והנה ראה אותו שכן שערל וערלית הלבושים בפריצות נוראה, וריחם (של הבושם) נודף, נכנסים לחנותו של רבי משה'לה בעוד שהוא עסוק כולו בעבודת השם, היה סמוך ובטוח שהקידוש הפעם יהיה שונה...

והנה, קדש היום, ניגש אותו יהודי לקדש על הכוס בכל הכנתו הרבה, אך הקידוש גם הפעם לא היה שונה משאר השבתות, מאומה מכל אותה התלהבות לה ציפה.

השלב הראשון, ללמוד תורה קודם התפילה באהבה ויראה כדי שיהיה לו מוחין בתפילה. ועל ידי הדביקות הפנימית באור אין סוף שבתוך אותיות התורה, הוא זוכה לשמחה ודביקות באור פני מלך חיים, עד שזוכה ומלהטת אש סביבו, כמאמרם בזהר (לך לך דף צד ע"ב): 'רבי אבא אתלהיטו אנפוי כנורא מחדוותא דאורייתא, וחמו חבריא אפי שכינתא, ואסתחרו באשא'.

השלב השני הוא התפילה עצמה. וכשמגיע לתפילת העמידה והוא עומד פנים בפנים בשמונה עשרה ובתפילה, ומלבין פניו פְּכָרוֹם, בטל ומבוטל כצמח קטן, בא להתפשטות אמיתי, ואזי יורדת טיפה הפנימית כחץ, טיפות הגשם, הכנעה וביטול ממש עד עפר, בלי שום מחשבה לאיזו תקוה, לאיזה שכר וישות... והוא זוכה להתאחדות אמיתית, פנים בפנים, עמו יתברך.

וחזרין ושוהין שעה אחת (והיו חוזרין ושוהין שעה אחת לאחר התפילה).

והקושיא מפורסמת: מילא הכנה של שעה לפני התפילה עוד אפשר להבין. מי שרוצה להצליח לרכז את כל הכחות שלו צריך הכנה גדולה.

ושעה תפילה גם מובן - הרי בתפילה הם זכו להתפשטות הגשמיות, ומסתמא זה לוקח הרבה זמן.⁹

אבל לשהות שעה שלימה אחרי התפילה? בשביל מה?

וביאר האדמו"ר מקאמרנא (שם) כך:¹⁰

הקב"ה סתם וחתם את המעיין העליון באות וא"ו, ועל ידי כך נמנעה ירידת השפע. והמפתח לפתיחת המעיין הזה טמון בתפילת שמונה עשרה (תפילת העמידה).

וכדי להשתמש במפתח הזה חייבים שלשה שלבים:

מעין החכמה

יפה לבל ישל, קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא חוקר כל המחשבות.

וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה, שהיו מתבודדים ומכוונו בתפילתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות כח השכלי, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה...

10. וראה גם בנתיב מצותיך (נתיב אמונה, שביל א - אות ח).

9. וזה לשון השולחן ערוך (אורח חיים, סימן צח - סעיף א):

המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המילות שמוציא בשפתיו, ויחשוב כאילו שכינה כנגדו, ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכוונתו זכה בתפילתו. ויחשוב כי אילו היה מדבר לפני מלך בשר ודם היה מסדר דבריו ומכוין בהם

והמרה - המלחמה נגד רגש הגאווה, או נגד רגש הכעס... והם התפללו והתחננו לה' שילמד אותם כיצד להנצל מהמלחמה הזו.

ומשמים גילו להם. גילו להם שיש כח לאותיות התורה לסתום ולחתום את הפתח ממגע נכרי (זר), גאווה וכעס ותאוות מגונות, לבל ישלטו בו. וזה סוד הפסוק: "פֶלֶם־מַעֲיָנֵי בְּךָ" (תהלים פז, ז) - המעיין נסתם על ידי ב"ך, כ"ב אותיות התורה.

והם השתמשו בזה ולכן הם היו שוהים שעה אחת אחר התפילה ועסקו בתורה כדי לסתום את הפתח.

ולא רק הם, אלא כל יהודי ויהודי צריך לאחור התפילה (לאחר עלינו לשבח) להוציא בפיו אותיות של תורה כמו משנה או הלכה, ובכך הוא יצור הגנה על עצמו מהתגרות כחות הטומאה, לבל יפילו אותו לרגשות שליליים.

ולכן ציוה מרן אור ישראל הריב"ש טוב, שתיכף אחר התפילה ילמוד באותיות התורה איזה שיעור לסתום הפתח הזה בכ"ב אתון בצירים ודלתות נעולות'.

ונעבור למעיין השני...

ואז נפתח הפתח בסוד הלידה והרווחה, "הַרְחִיבֵי מְקוֹם אֶהְלֶךָ" (ישעיה נד, ב) - ברצוא ושוב, "אֹרֶךְ זְרָע לְצַדִּיק" (תהלים צז, יא) - בהורדת הטיפה אור עד כלות הנפש בהתפשטות הגשמיות ובהגברות כח השכלי¹¹ ואז נעשה יחוד שלם, ונפתח הפתח ונמתקים כל הגבורות והדינים ונמשכים רחמים גדולים וחיים טובים לעולם כולו...

ואז מגיע השלב השלישי, השלב של השהייה של השעה שאחר התפילה:

כחות הטומאה 'מריחים' שהיהודי הזה הצליח למשוך אורות גדולים לעולם כולו והם מתאספים סביבו ומחפשים פתח יניקה...

והבעל שם טוב הקדוש גילה לנו את הסוד, גילה לנו כיצד הם מנסים לינק ממנו את הקדושה:

הם מנסים להפיל אותו או לרגש של גאווה או לרגש של כעס, ואם הם מצליחים להפיל אותו לרגשות הללו אזי נפתח להם הפתח והם יונקים ממנו את השפע...

והחסידים הראשונים שזכו בכל תפילה ותפילה לפתוח את המעיין, חשו על בשרם את המלחמה הקשה

מעין החכמה

11. חיצים לגבי הנחש - כחות הטומאה) מילולין דצלותא.

11. **ומאיר** הקשת בגווני נהירין וזורק חיצים לגבי דהאי חויה (וזורק

מעלת לימוד התורה

ללמוד את התורה הקדושה. וכך עלה ברצונו יתברך שעם ישראל יקבלו את חכמת התורה מהמעייין התחתון. **כאשר יהודי זוכה להתחבר למעיין הזה, מתגלה בתוכו נביעה פנימית של חידושי תורה בחריפות ובפלפול, והוא זוכה לחוש מתיקות, נועם ושלווה...** "טוב לי תורת פיך מאֲלֵפֵי זֶהָב וְכֶסֶף" (תהלים קיט, עב)...

אך כדי שלא יינקו כחות הטומאה מהתורה הקדושה,¹⁵ סתם הקב"ה את המעיין הזה על ידי האות וא"ו...

הבריאה המופלאה ביותר שברא הקב"ה, היא ללא ספק התורה הקדושה - התורה הקדושה מכילה בתוכה את כל הגנזים והסודות. התורה הקדושה כוללת בתוכה את כל שלשת הממדים - מימד הזמן,¹² מימד המקום ומימד הנפש.

ומצאנו לחכמינו הקדושים שכשרצו להסביר לנו את מעלתה של התורה, המשילו אותה לשתי מציאויות:¹³ למציאות האילן ולמציאות של מקורי המים שבעולם.¹⁴

ואחר שברא את התורה ברא את עם ישראל והעניק להם יכולת

מעין החכמה

סודות נעלמים וסודות סתומים. והענפים של התורה מתפשטים לכל הכיוונים...

והתורה הקדושה נמשלה גם למערכת המורכבת של מקורי המים שישנם בעולם, שהרי יש בורות ובורות, מעיינות ונחלים, נהרות וימים. כך גם התורה הקדושה יש בה הרבה חלקים, כל אחד ועומקו, כל אחד ואורכו ורוחבו...

15. ולתוספת הסבר נעתיק את לשונו של הגה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמרנא (שם):

ויש מעיין התחתון נובע בחריפות ובפלפול התורה וחידושי אורייתא נעשה כמעין הנובע. וצריך שמירה שלא יריח ריח סם המוות של תורה וישאר למדן אשר ארסו קשה כנחש בגבהות לבו הולך מעוטף ומדבר

12. שהרי 'הזמן' גם הוא נברא, וקיומו משני שמות הקודש: שם ב"ן (כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה) ושם מ"ה (יו"ד ה"א וא"ו ה"א), והגימטריא של שניהם הוא: 'זמן'.

13. ראה מה שכתב באורך הגה"ק רבי יוסף חיים - הבן איש חי - בספרו לשון חכמים (חלק ב - תפילה ב).

14. מצאנו שהתורה הקדושה נמשלה לאילן גדול ומפואר בעל פרחים ופירות. וכאשר מתבוננים בגוף האילן, מגלים שיש בתוכו פרטים רבים: שורש וקליפה, גוף וענפים, עלים ופרחים ופירות למאכל.

כך גם התורה נקראת 'עץ החיים' והיא מכילה בתוכה את הפשט הפשוט, את הדרש והרמז, גימטריאות ורלי"א שערים,

ונבזה בעיניו ושונא את עצמו כשממית
ואוהב את כל נפש מישראל...¹⁶
ונחזור לדבר המרגלים...

וכדי לפתוח את המעיין הזה צריכים
שלבנו (של הלומד) יהיה שבור
לשברי שברים, עד שיבוא להיות שפל

מעין החכמה

לשחוט בהמה או עוף, ראשית כל עליו לבדוק
שהסכין שבידו אינה פגומה, והרי בדיקת הסכין
ברוחניות היינו לבדוק שהוא שלם באהבת ישראל.

וכן כשבאים להתפלל, ראשית כל יש לבדוק אם
סכין השחיטה הינה כשרה, כלומר לבדוק
אם יש בלב אהבה לכל אחד ואחד מישראל, כי
רק אז תהיה התפילה בבחינת קרבן שנשחט
בכשרות, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי.

וכן מבואר בדברי האר"י ז"ל (שער הכוונות -
דרושי ברכות השחר), וזה לשון קדשו:

'קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת
מפרשת העקידה ואילך צריך שיקבל
עליו מצות 'ואהבת לרעך כמוך', ויכוין לאהוב
כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה
תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל,
ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי.

וממשיך המהרר"י שם ואומר:

'ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה
ביחד, צריך כל אחד ואחד לכלול
עצמו כאילו הוא אבר אחד מן החברים שלו...
ואם יש איזה חבר מהם בצרה, צריכים כולם
לשתף עצמם בצער או מחמת חולי או מחמת
בנים ח"ו ויתפללו עליו. וכן בכל תפילותיו
וצרכו ודבריו ישתף את חברו עמו. ומאוד
הזהירני מורי (האר"י) ז"ל בענין אהבת
החברים שלנו של חברתנו.

זהו בעצם סוד ההצלחה בכל התחומים. כל מי
שרוצה להצליח בלימוד התורה, בחינוך

סרה על כל הצדיקים, ואין לו ובו לא אהבה
ולא יראה ולא חיים אלא הכל משפה ולחוץ
בסם המוות של תורה!...

16. בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו
ורם מיכאל אברגיל זיע"א אמר
(אמרי נועם, וירא - מאמר ט), וז"ל:

בבוא האדם לקיים מצוה, ללמוד תורה,
להתפלל וכ"ו הרי הוא כמעלה קרבן לה',
ותחילת הקרבת הקרבן היא על ידי שחיטתו.
וכמו שלענין שחיטה, אם יש בסכין השחיטה
פגימה כל שהיא הבהמה ששוחטים בסכין זו
היא נבילה וטריפה ואסור לאכול אותה וכן היא
פסולה להיקרב על גבי מזבח ה', **כך גם בעבודת**
ה' - אם יש לאדם שנאה כל שהיא לזולת וקל
בעיניו לזלזל בו ולגרום לו צער, כל עבודתו
הרוחנית נשחטת בסכין פסולה ונעשית
בבחינת נבילה וטריפה, ומשליכים אותה מלפני
הקב"ה אל מקום הקליפות, בבחינת מה
שנאמר: 'ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב
תשליכון אותו' (שמות כב, ט).

לצערנו ישנם הרבה אנשים שהם למדנים,
צדיקים, חסידים וכ"ו וכ"ו ובכל זאת
תורתם ומצוותיהם הן בבחינת נבילה וטריפה,
מכיון שאין להם אהבת ישראל והרי הם
כשוחטים את קרבנם בסכין פגומה. **ואם הם**
מלמדים את תורתם ברבים הרי הם גם
כמאכילים את עם ישראל נבילות וטריפות. ולכן
כשהצדיקים האמיתיים באים לקיים מצוה כל
שהיא, קודם לכן הם מקבלים עליהם את מצות
'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט, יח), כי שוחט הבא

הכל סתום וחתום...

אנו נכנסים לארץ ישראל. ואתם שלא הייתם שלמים עם המהלך שלחתם אותנו לבדוק מה קורה בארץ ישראל.

הגענו לשם ולחרדתנו ראינו שארץ ישראל היא מקום אפל וחשוך. שם, בארץ ישראל אין שום אפשרות למשוך שפע משני המעיינות. שני המעיינות - המעיין העליון והמעייין התחתון - סתומים וחתומים ולא נפתחים לעולם...

המעיינות סתומים וחתומים על ידי האות וא"ו.

המעייין העליון סתום על ידי האות וא"ו שנמצאת בין אות צד"י לאות רי"ש - **'בְּצֹרֹת'**. והמעייין התחתון סתום על ידי האות וא"ו שנמצאת בין אות רי"ש לאות תי"ו - **'בְּצֹרֹת'**.

וכשעם ישראל שמעו את דברי המרגלים התמלא לבם בחשש, 'בלי שפע וחיות איך אפשר לחיות??'

במרכז המעגל עמדו המרגלים וסקרו בעיניהם את עם ישראל שהצטופפו סביבם. ואז, בקול בוכים הם פתחו ואמרו:

ברחמיו יתברך הוא גאלנו ממצרים והכניסנו למדבר, וברחמיו יתברך השרה עלינו את שכינתו הקדושה ונתן לנו את תורתו הנעימה והמתוקה...

ועתה אנו זוכים בכל רגע ורגע לשהות תחת כנפיו יתברך, בצילו של אבא רחמן אבא אוהב הדואג לנו כל כך, והממלא לנו את כל צרכינו...

שני המעיינות (המעייין העליון והמעייין התחתון) פתוחים בפנינו לרווחה, וכל ההשפעות הרוחניות והגשמיות נמשכות ונשפעות עלינו ללא הרף וללא הפסקה כלל...

ולפתע, באמצע המהלך של כל העונג המופלא הזה, ניגש אלינו משה רבינו והודיע: 'תתכוננו! עוד כמה ימים

מעין החכמה

וכך לימדנו מורינו הבעל שם טוב שמי שמנצח יהודי בעולם הזה וגורם לו צער, נעשה מנוצח למעלה ומאבד את כל חלקו בעולם הבא! אלא תמיד יהיה האדם מן המנוצחים ולא מן המנצחים. ולעולם יהיה האדם מן הנרדפים ולא מן הרודפים, וה' הטוב ישלם לו שכר עצום על כך ולא יעזבוהו לעולם.

הילדים, בעסקים וכו', תמיד יתנהג במדת אהבת ישראל ויזהר שלא לפגוע באף אחד מישראל, כי פגיעה ביהודי רגישה אצל הקב"ה במדה גדולה כל כך שאין לה אח ורע. ולכן צריך בדבר זה זהירות גדולה עד מאוד, ועל האדם להתרחק ביותר מכל מעשה שעשוי לגרום צער לזולת.

דעו לכם זה לא נכון, תמיד ובכל מצב אפשר לפתוח את שני המעיינות ואני אלמד אתכם איך עושים את זה.

אין דבר כזה שהמעיינות יהיו סגורים, וזה שנאמר: '**בְּצָרָה**', חסרה שתי ואו"ן, אחרי האות צד"י ואחרי האות רי"ש, שגם בארץ ישראל אפשר לפתוח את שני המעיינות.

אך עם ישראל האמינו לדברי המרגלים, ונכשלו בצד מינות (כפירה), כי באמונה שלימה שמאמין שאין שום מציאות בלתי השם יתברך ובכל תנועה אלופו של עולם ממש ויקבל כל הבא עליו באהבה אזי פתאום יבוא האדון להיכלו ויתפתחו כל שערי הרחמים ויאיר עליו אור לא יכילהו הרעיון...¹⁷

עיניו של תומר התמלאו בדוק של התרגשות, איזה פירוש נפלא! הפחד של עם ישראל לא היה מאגוזי קוקוס! הפחד שלהם היה מהסתלקות החיות והאור...

וכתב האדמו"ר מקאמרנא (שם), וז"ל:

'וזה' היה טענות ישראל על עבודה קשה כזאת '**וּבְצָרָה** בְּשָׂמִים' שהוא סותם הפתח בשמים מפחד הקליפות ומהתגברות שלא יתאחו הרע עד שאין שם זמן שיהיה הרווחה ולידות השפע והרחמים והדביקות כי כך אמרו להם המרגלים שנתגבר עליהם שם הרע והעצבות. וזהו '**בְּצָרָה**' בוא"ו ראשונה שהמעייין הראשון נסתם תמיד מאימות הקליפות והרע.

אבל המרגלים הוסיפו להרע ולדבר 'וְהָעֵרִים בְּצָרָה' בוא"ו אחרי הרי"ש, שגם הפתח של תורה ומצוות נסתם...

כי כן הוא למי שנופל לקטנות וחשכות סובר שלא יקום לעולם, ולזה אמרו בלישנא בישא '**וּבְצָרָה** בְּשָׂמִים', 'וְהָעֵרִים בְּצָרָה', לא יפתח לעולם'...

עם ישראל הקשיבו לדברי המרגלים ולבם התמלא בחשש נורא, ומשה רבינו שחש את לבם, עמד ואמר להם:

מעין החכמה

אי אפשר להם שיעמדו במדרגה אחת, כי החיות רצוא ושוב, ומסתלקין המוחין והאור והחיות והדביקות, וכל אחד מישראל יש לו עליה וירידה...

שמתגרה בו היצר, ומפיל עליו עצבות ומרה, שחורה, עד שמטמטם לבו כאבן, ואינו יכול להתחיל בשום דבר קדושה, וטועם בזה כמעט טעם מיתה...

17. כמו שקודם אור הגאולה מתגבר החושך ביותר, כך גם אצל כל אדם ואדם קודם שזוכה לגאולתו הפרטית, מתגבר עליו החושך והאפילה, קטנות הדעת ומרירות, ואז, הוא זוכה לגאולה!

וכתב הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א (נתיב מצותיך, נתיב אמונה - שביל א את ו, וז"ל: דע אחי, שגם בני עליה,

הוא נישק את היכל הברכה והחזירו
לספריה,¹⁸ ואז נזכר, 'אוי! מאוחר!
צריך להספיק ולקרוא את חומש דברים
קודם חצות'...

הוא נישק את היכל הברכה והחזירו
לספריה,¹⁸ ואז נזכר, 'אוי! מאוחר!
צריך להספיק ולקרוא את חומש דברים
קודם חצות'...

הושענא והושיעה נא...

ונפתח בדבריו הקדושים של הגה"ק
רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א:¹⁹
'קיימא' לן בדבר החשוב בעינין חותם
בתוך חותם (עבודה זרה לא.),
אין לך דבר חשוב בעולם כישראל, על

מה תומר הספיק לעשות במהלך
הלילה הקדוש, ליל הושענא רבה,
אין אנו יודעים. אך בזכותו נפתח לנו
פתח לתפוס משהו בקדושת הלילה
הנורא הזה.

מעין החכמה

יגאל יוצא מחושך לאור, וזהו מצות עשה: "אנכי
ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (שמות
כ, ב) - דייקא, ממקור הטומאה, גם שם היה ה'
אלקיך עמך. **וברגע בא לך אור הגאולה!**

18. אחד ממקובלי ירושלים בדור הקודם היה
רבי חיים כהן. מקובל שהאש
הלהטת שיקדה בלבו שלחה מזהרורי אורה לכל
עבר, ולבו לב הארי הקרין על כל סביבותיו...

כל רגעיו היו מנוצלים עד תום ללימוד תורה
ולעבודת ה'... אף לעת האוכל, סדר של
שיעורים קבועים היה לו: זוהר, תיקוני הזוהר
והיכל הברכה של קאמרנא. את רבי יצחק
איזיק מקאמרנא החזיק כרבו, גם אם לא
ראה את פניו מעולם. וכך אמר פעם:

'זה שלשים שנה שאני לומד את היכל הברכה
בכל ארוחה, וכל פעם אני מוצא בו דבר
חידוש שלא ידעתי קודם לכן'... (סיפורים
ירושלמים, חלק ד - עמוד 172, לגאון הרב נתן אנשין).

19. בני יששכר - מאמרי חודש תשרי (מאמר
יב - אות א).

עצה היעוצה שלא לייאש עצמו, ויקיים יציפית
לישועה, כי כמו שיש גאולה כללית בימות
המשית, "יהי אור, ויהי אור" (בראשית א, א, ג),
ומקודם ביאתו מתגברין החושך והיסורין, כן הוא
לכל אדם פרטי, שמקודם התגלות הגאולה יקרבה
אל נפשי גאלה, וכן קודם שבת ויום טוב, **מתגברין**
החשכות וחלישות דעת וביטול, עד שנחשב בעיני
עצמו בזוי ונבזה, נמאס, וסובר שאין לו חלק לא
בעולם הזה ולא בעולם הבא חלילה.

ובזכות האמונה שאינו מייאש עצמו, ומאמין
ויודע שגם בהסתרה ובחושך זה, שם
כבוד אלקותו יתברך, אלא שהוא בהסתרה
גדולה, ויקיים: "**וחכייתי לה' המסתיר פניו**
מבית יעקב וקויתי לו" (ישעיה ח, יז).

ונותן לב להבין ולדעת, כי בכל המדרגות אינו
נפרד חלילה ממנו יתברך, אלא שהוא
בהסתרה, ואז עושה יחוד ומעלה מייך נוקבין
מעומקא דתהומא רבה עד רום המעלות, יופתאום
יבוא האדון - **וברגע יבוא לו גאולה, ואור וחיות,**
עד שיכול להתבטל ממציות, וכל זה על ידי
אמונה שמאמין ומצפה לישועה, ויודע שגם שם
בחשכות, השם יתברך אתו, עמו, ובזכות אמונה

**יהא לחיצונים שליטה ונגיעה בהשפעה
הבאה מצד הקדושה.**

**ועל כך בא יום הושענא רבה, שבו
מבקשים ומתחננים להשם יתברך
שיושיענו שלא יהא לחיצונים שליטה,
בהשפעות טובות שנגזרו על בני ישראל
בימי הדין של ראש השנה ויום כיפור.**

ובאמת זה כלל גדול ברוחניות, שצריך
להיזהר הרבה שלא יהיה כח
לחיצונים לחטוף מעשינו ועבודותינו,
ושלא יהיה להם יניקה ממעשינו.

וכך דרשו דורשי רשומות את הפסוק:
"גִּירו לָכֶם נִיר וְאֵל תִּזְרְעוּ אֶל-קִצְיִים"
(ירמיהו, ג) - היינו שאף כאשר האדם עוסק
בתורה ומצוות, מכל מקום אפשר ח"ו
שיהיה לחיצונים שליטה ויניקה מתורתו.

ולכן הזהירו חכמי ישראל להרהר
בתשובה קודם הלימוד, ועל ידי
הרהור התשובה הוא זוכה ולבו נשבר
לשברי שברים, מתפורר לפירוין, ובכך
הוא יוצר מסביבו "חומה גבוהה דלתים
ובריח" (דברים ג, ה), הסותם את הפתח בפני
כחות הטומאה לבל יינקו מתורתו...²¹

**כן הגם שנחתמו לחיים ולישועה ולרחמים
ביום הסליחה עם כל זה צריכין עדיין חותם
תוך חותם ביום הושענא... עיי"ש באורך.**

והאדמו"ר מביאלא, הרב בצלאל שמחה
מנחם רבינוביץ שליט"א,
ביאר את דבריו כך:²⁰

ביום 'הושענא רבה' מבקשים אנו:
'הושענא והושיעה נא וגו'".
שהוא יום הדין וגמר החתימה. ויש
לבאר ענין הושענא רבה, שמאחר
שכבר עברו הימים הנוראים וימי הדין
של ראש השנה שבו נכתב הדין, ויום
הכיפורים שבו נחתם הדין, הרי כבר
נגמר הדין. ויש לבאר מהו איפוא עוד
ענין גמר החתימה ביום הושענא רבה,
שמבקשים וזועקים הושיעה נא, מאחר
שכבר נחתם גזר הדין ביום הכיפורים.

**נראה הביאור בזה, שלפעמים אם אין
האדם זוכה, גם אם יצא זכאי
בדינו ביום הכיפורים, ונגזרו עליו
השפעות טובות, מכל מקום עדיין
אפשר שיהיה לחיצונים שליטה ונגיעה
בשפע זה, שיונקים וחוטפים ממנו
השפע, ולכך צריך ישועה מיוחדת שלא**

מעין החכמה

כל הנה מצאנו בספרי קודש וכן שמעתי מרבותי
הקדושים נשמתם עדן, **שהעיקר מעיקרי
העבודה הוא להרהר בתשובה קודם שיביתו
ללמוד תורה או קודם עשייתו מעשה המצוות,
ואדמו"ר הרב בוצינא קדישא רבן של כל בני**

20. מבשר טוב - ירח האיתנים (שנת תשי"ע -
עמוד רמט).

21. וזה לשון קדשו של הגה"ק רבי קלונימוס
קלמן אפשטיין זיע"א בספרו מאור
ושמש (פרשת דברים - ד"ה והנראה לו):

(ברכות ל:): 'חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפילה ושעה אחת

וגם אחר הלימוד צריך להרהר בתשובה, למנוע תפיסת החיצונים תורתו. וזה

מעין החכמה

גדול. לאחר שסיפר רבי ישראל את כל המעשה שעבר עליו, נשקו החוזה על ראשו, והבטיח לו שיפקד בן זכר שיאיר בתורתו ובמעשים טובים.

ברכת הצדיק נתקיימה, ולתקופת השנה נולד לו בנו בכורו, ויקרא שמו בישראל 'שמואל'.

בילדותו ניכר היה כי רבי שמואל העליר לגדולות נוצר. הוא למד בשקידה עצומה כאביו. כן הוא הסתופף בצל החוזה מלובלין שחיבבו ביותר אף כי היה נער.

דרכו של החוזה היתה, להתבודד בכל ערב שבת קודש שעה ארוכה בבית מדרשו, כאשר שום אדם אינו מורשה לשהות בו באותה שעה. שמואל הצעיר, שחשקה נפשו לדעת מעשי הצדיק, החליט להתחבב בבית המדרש ולעקוב אחרי רבו. והנה ראה ממקום מחבואו, שרבו החוזה מלובלין נכנס, סגר את הדלת, פתח את ארון הקודש, הוציא ממנו ספר תורה והניחו על בימת הקריאה.

אימה גדולה נפלה על הנער שמואל, ובכחות נפשיים עזים התאמץ ונשאר על מקומו. 'החוזה' הקדוש השמיע את הפסוק: **וְיִלְרָשַׁע אֶמְר אֱלֹקִים מִהֲלֶךְ לְסִפְר חֲקֵי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלַי פִּיד', הפשיל ראשו לאחור ושקע בהרהורים. כך עשה שלש פעמים. אחר כך פתח את ספר התורה וקרא בו את פרשת השבוע.**

הפחד שאחזו בנער הלך וגבר, ובקושי החזיק מעמד עד גמר אותו מחזה נפלא.

החוזה שהרגיש בנוכחותו של הנער, סיפר על כך לאביו, בהוסיפו שבנו היה בסכנה גדולה, והוא חס עליו והצילו...

הגולה **ה'חוזה'** **מלובלין** זיע"א אמר, שאם האדם אינו עושה תשובה קודם לימוד התורה, עליו נאמר: **וְיִלְרָשַׁע אֶמְר אֱלֹקִים מִהֲלֶךְ לְסִפְר חֲקֵי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלַי פִּיד'** (תהלים ג, טז).

מה שאין כן באם מהרהר בתשובה קודם הלימוד, אזי נקרא צדיק. כמו שאמרו חז"ל בקידושין (מט:): המקדש את האשה על מנת שאני צדיק אף על פי שהוא רשע גמור מקודשת שמה הרהר בתשובה. ועל כן רשאי אחר כך ללמוד התורה הקדושה...

ובהקשר לדבריו של ה'חוזה' מלובלין מצאנו את הסיפור הבא (מאורות בשמי היחדות - עמוד 206, לגאון הרב שרגא וויס):

הגה"ק רבי ישראל העליר היה מחסידי החוזה מלובלין, ולפרנסתו עסק במסחר של אבנים טובות ומרגליות. רבי ישראל היה יפה תואר וחכם גדול, ונשא חן בעיני כל רואיו. גויה אחת עשירה, מלקוחותיו, נתנה בו עיניה, וכדי לפתותו הזמינה אצלו מערכת תכשיטים יקרת ערך, שהיתה אמורה להביא לו ריוח גדול. רבי ישראל השקיע את כל הונו בעסק זה, וליום המיועד הביא לביתה את התכשיטים. לאחר שהניח אצלה את הסחורה, החלה הגויה בשידוליה לפתותו לדבר עבירה, ואיימה עליו, שאם לא יענה לה לא תשלם לו עבור התכשיטים.

רבי ישראל עמד בניסיון, השאיר אצלה את כל רכושו, וברח לנפשו.

כאשר בא רבי ישראל אחר אותו המעשה לרבו, החוזה מלובלין, קידמו החוזה בפנים מאירות ושוחקות ואמר לו כי רואה עליו אור

החיצונים וינקו ההשפעות לעצמם, ונמצא שח"ו יתגבר כחם, ויכולים על ידי זה אף להחריב בצד הקדושה חלילה.

על כך אנו צועקים ומתפללים בהושענא רבה, 'הושיעה נא והושיענו אלקי ישענו', שהשם יתברך ישמור כל ההשפעות טובות וכל הקדושה ותורה ומצוות של ישראל, שלא יהיה לחיצונים שום שליטה ונגיעה בהם, ויהיה הכל הולך לצד הקדושה, ואדרבה שתהיה על ידי זה התגברות כח הקדושה, ויפלו כל החיצונים וישבר כחם.

וכדי להגין על עצמנו נתן לנו הקב"ה את ליל הושענא רבה שבו אנו יכולים ליצור 'חותם בתוך חותם' ובכך חותמים וסותמים בפני כחות הטומאה כל אפשרות של יניקה!²²

אחר התפילה. ומה ענין השעה שהיו שוהין אחר התפילה, רק שבזה התפללו שלא יהיה לחיצונים שליטה ונגיעה ח"ו בתפילתם והשפעתם.

ויסוד הדברים הוא משום שבאמת יסוד קיומם של כחות הטומאה והסטרא אחרא הוא גם כן רק מכח הקדושה, וכל חיותם וקיומם הוא ממה שהם יונקים מצד הקדושה, וחוטפים מהמצוות של כלל ישראל, רחמנא ליצלן, ועל ידי זה לפעמים הם מתחזקים ביותר ואף יכולים להחריב ח"ו בצד הקדושה.

ונחזור להושענא רבה:

הנה אף שכבר עברו הימים הנוראים וכבר נגמר הדין, ובפרט ביום הכיפורים שבו אין כח להשטן לקטרג, מכל מקום עדיין אפשר שיחטפו

מעין החכמה

הלימוד עצמו בטהרה ובקדושה וביראת שמים. ואין זה כמו הלימוד של ליל חג השבועות שאז עיקר התיקון הוא דוקא בטבילה של קודם עלות השחר, אם כי בזה הלילה עיקר התיקון הוא שהלימוד תורה והתפילות יעשו בקדושה וטהרה גדולה, ועל כן נכון הדבר שטבילת המקוה תיעשה קודם התחלת הלימוד ולא באשמורת הבוקר כמו בליל חג השבועות. (משנה ברורה, סימן תרסד - ס"ק ח).

והגם שמעיקר ההלכה אין הטבילה הנזכרת חובה לכל אדם, מכל מקום המעין בדברי רבותינו בעלי פנימיות התורה ישכיל

22. ונסיים בפנינה חשובה:

ה' יתברך זיכה אותנו להוציא לאור מחזור קול רינה וישועה - להושענא רבה, ובהקדמה שם כתבנו, בסייעתא דשמיא, כך:

הנה כי כן יחרד האיש וילפת מקדושת עוצם מעלת זה הלילה, ויקדיש את כל כולו ללימוד התורה, ולתשובה שלימה, ויקבל עליו בכל מאודו עול מלכות שמים ועול תורה הקדושה. וכתבו רבותינו הקדושים שנכון לכל ירא ה' וחרד על דברו יתברך, להיזהר לטבול בזה הלילה. **ונכון להקדים הטבילה לפני הלימוד, כדי שיהיה**

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

א. היום השביעי של חג הסוכות נקרא בפי רבותינו הקדושים: 'הושענא רבה'. והטעם לכך: משום שביום זה נוהגים להקיף את התיבה לאחר תפילת שחרית שבע פעמים (שלא כבשאר ימי החג שהקפנו בכל יום רק פעם אחת) ובכל הקפה והקפה אומרים כמה וכמה פעמים את המילה 'הושענא', ונמצא, אם כן, שאומרים ביום זה הרבה פעמים 'הושענא', ולכן יום זה נקרא 'הושענא רבה' שפירושו הושענא מרובה.

ב. לכן מנהג ישראל הקדושים להיות נייעורים במשך כל ליל הושענא רבה ולעסוק בתורה ובתפילות ותחנונים כדי להמתיק את כל הדינים ולזכות שתמסר בידינו פיתקא טובה ומבורכת. וראוי לכל אדם להשתדל בכל הכח שלא להחמיץ חלילה את הלילה הקדוש הזה, אלא יאזור כגבר חלציו ויבוא לבית הכנסת ללמוד עם כל הציבור בשמחה ובהתלהבות, ואשרי

א. היום השביעי של חג הסוכות נקרא בפי רבותינו הקדושים: 'הושענא רבה'. והטעם לכך: משום שביום זה נוהגים להקיף את התיבה לאחר תפילת שחרית שבע פעמים (שלא כבשאר ימי החג שהקפנו בכל יום רק פעם אחת) ובכל הקפה והקפה אומרים כמה וכמה פעמים את המילה 'הושענא', ונמצא, אם כן, שאומרים ביום זה הרבה פעמים 'הושענא', ולכן יום זה נקרא 'הושענא רבה' שפירושו הושענא מרובה.

ביאור נוסף לדבר על דרך הפנימיות: משום שיום זה הוא סיום החמישים ואחד (נ"א) ימי רצון שהקב"ה נתן לעם ישראל בחסד עליון לעשות בהם תשובה ושתתקבל תשובתם, והם:

מעין החכמה

להיות מקור להשראת השכינה על האדם באופן מתמיד, תלויה בעוצמת הטהרה אשר בנפשו של אדם, שהרי אין דבר המרחיק מנפש האדם את כל כחות החיצונים והמזיקים וכל שאר זיני בישי יותר מן המקוה, ואף גם מעמידו בכף זכות, מטהרו, ומקדשו, והופך אותו לכלי שרת ראוי ורצוי לפני השם יתברך.

על כן האיש הירא את דבר ה' יזהר וישמר לנפשו לבלתי יעבור עליו יום בימי חייו בלי טבילה במקוה טהרה, ולכל הפחות בימים קדושים ונוראים כאלו כמו ליל ראש השנה, ערב יום הכיפורים, וליל הושענא רבה וכיוצא בהם שבהם האדם נידון, שבוודאי ראוי לכל בעל נפש להיראות לפני המלך בטהרה ובקדושה בעוד מלבושי נפשו רוחו ונשמתו זכים ומאירים ולא מזוהמים מזוהמת העוון שאין קשה ממנו...

להבין, כי הטבילה בעתות הללו נחוצה היא ביותר למען תיקון נפשו של אדם בכלל, ולמען השגתו בתורה ובכל עניינים שבקדושה ובקרבת ה' בפרט, וכמבואר בטוב טעם ביחלב הארץ' (חלק ה, פרק יא - כל ענף א), עיין שם.

וכבר נודע שפעם נשאל הגאון המופלא, רבה של ירושלים רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א על אודות מעלת הטבילה במקוה טהרה מדי יום, והשיב: **שאם יש בכחו של מקוה טהרה להפוך גוי גמור ליהודי** (כשמתגייר כהלכה), **על אחת כמה וכמה שיש בכחו של מקוה טהרה לחולל פלאים בנפשו וברוחו של יהודי מבית ומוחוץ.**

מלבד אשר נתבאר לעיל (שם) שהעיקר הגדול לזכות לכתר תורה וקדושה, וכן לזכות

מסילות אל הנפש

פרשת וזאת הברכה - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

יהא לחיצונים שליטה, בהשפעות טובות שנגזרו על בני ישראל בימי הדין של ראש השנה ויום כיפור. וכדי להגין על עצמנו נתן לנו הקב"ה את ליל הושענא רבה שבו אנו יכולים ליצור 'חותם בתוך חותם' ובכך חותמים וסותמים בפני כחות הטומאה כל אפשרות של יניקה!

ד. ראוי שלפני כל לימוד תורה, ובפרט לפני הלימוד בלילה הגורא הזה, להרהר בתשובה קודם הלימוד, ועל ידי הרהור התשובה הוא זוכה ולבו נשבר לשברי שברים, מתפורר לפירורים, ובכך הוא יוצר מסביבו 'חומה גבוהה' הסותמת את הפתח בפני כחות הטומאה לבל יינקו מתורתו.

וגם אחר הלימוד צריך להרהר בתשובה, כדי למנוע את יניקת החיצונים מתורתו. ויסוד הדברים הוא משום שבאמת יסוד קיומם של כחות הטומאה והסטרא אחרא הוא גם כן רק מבח הקדושה, וכל חיותם וקיומם הוא ממה שהם יונקים מצד הקדושה, וחוטפים מהמצוות של כלל ישראל, רחמנא ליצלן, ועל ידי זה לפעמים הם מתחזקים ביותר ואף יכולים להחריב ח"ו בצד הקדושה.

ה. נכון לטבול במקוה לפני הלימוד של ליל הושענא רבה, כדי שיהיה הלימוד עצמו בטהרה ובקדושה וביראת שמים. (ואין זה כמו הלימוד של ליל חג השבועות שאז עיקר התיקון הוא דוקא בטבילה של קודם עלות השחר).

והגם שמעיקר ההלכה אין הטבילה הנזכרת חובה לכל אדם, מכל מקום המעיין בדברי רבותינו בעלי פנימיות התורה ישכיל להבין, כי הטבילה בעתות הללו נחוצה היא

ואשרי חלקו של אדם שיזכה שבלילה קדוש זה לא תיפול עליו תנומה אפילו רגע אחד.

והראוי ביותר הוא לערוך בלילה זה את סדר הלימוד המתוקן על פי דברי האר"י הקדוש, והיינו שבתחילת הלילה (עוד לפני חצות לילה) קוראים את 'ספר דברים' (הנקרא גם 'משנה לתורה') כולו מתחילתו ועד סופו, וקריאה זו קודמת לכל שאר סדר הלימוד כיון שדוקא על ידי קריאתה נעשה עיקר התיקון הרוחני הראוי להיות ביום זה. ואחר כך, מעט קודם חצות לילה, אומרים קריאת שמע שעל המיטה עם כל הפסוקים הנלוים אליה.

ואחר כך קוראים מעט מדרשי חז"ל, ולאחר מכן את כל ה'איירא זוטא', וחותרים את סדר הלימוד בקריאת כל ספר התהלים, ומחלקים אותו לשבעה חלקים ולאחר כל חלק וחלק אומרים סליחות ומזכירים את זכותו של אחד מהשבעה כורתי ברית כדי שהיא תעמוד לנו בעת הזאת שנזכה כולנו לפיתקא טובה ומבורכת...

ג. צריך לזכור שהחשיבות של הלילה והיום הזה הם חשובים ביותר משום שגם אם יצא זכאי בדינו ביום הכיפורים, ונגזרו עליו השפעות טובות, מכל מקום עדיין אפשר שיהיה לחיצונים שליטה ונגיעה בשפע זה, שיונקים וחוטפים ממנו השפע, ולכך צריך ישועה מיוחדת שלא יהא לחיצונים שליטה ונגיעה בהשפעה הבאה מצד הקדושה.

ועל כך בא יום הושענא רבה, שבו מבקשים ומתחננים להשם יתברך שיושיענו שלא

מסילות אל הנפש

פרשת וזאת הברכה - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

על האדם בשעת התפילה. וכדי למנוע זאת צריך האדם להזהר ללמוד אחר התפילה שיעור קבוע, ולהוציא בפיו אותיות של תורה כמו משנה או הלכה, ובכך הוא יצור הגנה על עצמו מהתגרות כחות הטומאה, לבל יפילו אותו לרגשות שליליים.

ביותר למען תיקון נפשו של אדם בכלל, ולמען השגתו בתורה ובכל עניינים שבקדושה ובקרבת ה' בפרט.

ו. ולא רק בהושענא רבה, אלא בכל יום ויום מנסים כחות הטומאה לינק מן השפע הרוחני שקיבל האדם, ובפרט מן השפע היורד

וה' יזכה אותנו לחתימה טובה בתוך כלל עם ישראל.

הו"ר יוסף סמא אבולז ז"ל א
שידורי הקהילה הנוצרית
בארץ ישראל

מעמד הנחת אבן הפינה - בית הרב יורם -

לכבוד הילולת הצדיק
אבינו מורנו ורבנו

הרב **יורם אברגל** זיע"א

אי"ה 'ביום חמישי כ"ה תשרי | 20.10.22

2910

לפרטים:

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת וזאת הברכה שבת חול המועד כ' תשרי התשפ"ג

זמני שבת קודש

רבינו תם	יצאת שבת	הדלקת נרות	עיר
19:17	18:39	17:50	באר שבע
19:17	18:38	17:49	תל אביב
19:15	18:37	17:48	חיפה
19:22	18:42	17:53	אילת
19:21	18:42	17:53	ירושלים
		17:33	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

מפי קדשו של אטורד זיע"א

כל פרק בתנ"ך זה משהו מדהים, לומדים את חכמת הנביאים, איך הם התמודדו עם הבעיות של זמנם, כגון איך אליהו הנביא שהיה אדם יחיד מול ארבע מאות אנשים קשים מאד, איך הוא הוכיח לכל ישראל שה' הוא האלקים.

אומר בעל התניא שאדם שלא לומד תנ"ך לא יכול להגיע לשום השגה, כי הצינורות שמוכילים את ההמשכה של אורו יתברך הם דוקא פירקי התנ"ך.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופייבוקס במס' 054-26-380-26**